



# Význam rodinné péče v Norsku

Integritet

Deltakelse

Tilgjengelighet

Toleranse

Hensyn

Else Gerd Dugstad

Mestring

E-mail: [else.gerd.dugstad@bufetat.no](mailto:else.gerd.dugstad@bufetat.no)

Respekt

Åpenhet

# Prezentace

- **O mně:**
  - Kde nyní pracuji: **Odbor pro děti, mládež a rodinu (Bufetat).**
  - **má osobní předchozí zkušenost s péčí o děti**
- **Co dělat:**
  - Stručný přehled systému péče o děti v Norsku s důrazem na péči o rodinu
  - Více specializovaná pěstounská péče pro mládež jako alternativa k ústavní péči

# Norské dítě a systém péče o rodinu

- **Populace:** téměř 5 milionů lidí
- Geograficky rozděleny do krajů a obcí
- 2 roviny/úrovně systému péče o dítě :
  - **Místní:** Sociální služby a služby pro děti v obcích
  - **Státní:** Ministerstvo, Ředitelství (Bufdir) a „etat“ jednotlivé odbory (Bufetat)
- **Nejdůležitější zákon:** Zákon o dítěti a jeho právech (1993,rew.2004)
- **Činnosti:** Rozděleny mezi státní a místní úroveň v souladu s tímto zákonem a předpisy
- 5 regionů a „systém brány“(propojení)mezi místní a státní úrovní

## Místní a státní úroveň: kdo dělá co?

- Místní úroveň (služby pro péči o děti):
  - Zahájení procesu, posouzení, koordinace případu
  - Preventivní práce s dětmi, které žijí doma
  - Respirní péče, rodinné poradenství, podpora osob, dětí, léčba, některé druhy ekonomické podpory a ostatní
  - Následná kontrola v případě umístění mimo domov
  - Kontakt mezi dítětem a pěstounem
- Státní úroveň (odbor pro děti, mládež a rodiny -Bufetat):
  - Nabízí úřadům alternativní formy péče – institucionální nebo pěstounské
  - Programy zaměřené na podporu rodičovských kompetencí, zejména u biologických rodin
  - Některé programy zaměřené na podporu pěstounských rodin «doprovázení» (MTFC – programy založené na poskytnutí kontinuální podpory)

# Hlavní témata v naší organizaci 2011

- Program s názvem 19 - 5 - 1
- (z 19 krajů k 5 regionům až k jedné společné národní cestě, jak to udělat)
- Nejdůležitější cíle:
  - Dopad/ Účinnost (funguje to?)
  - Bezpečnost péče
  - Zapojení uživatelů (děti a jejich rodiny)
  - Kvalita a rovnost na celostátní úrovni
  - Správné vymezení mezi místními a státními orgány

## Některé statistiky ukazují míru asistence u dětí a druh poskytnuté asistence

- Celkem 49 800 dětem byla poskytnuta pomoc našeho sociálního systému v roce 2010 (zvýšení)
- Přibližně 3% populace (dětí ve věku od 1 do 18 let)
- Pr. 31.12.20: 10 598 v náhradní péči (mimo domov), institucionální nebo pěstounská péče.
- 1 z 10 je více než 18 let
- Přibližně 0,8% populace (dětí ve věku 1-18 let)
- Z těchto: 9225 v pěstounské péči
- V roce 2010: 87% v pěstounské péči a 13% v ústavech
- V roce 2010: 77% vyšší míra v pěstounské péči ve srovnání s rokem 1995
- Muž - práce - rok -: 3,1 pr. 1000 dětí (místní úřad)

# Některé další statistiky pěstounské péče- pokračování

- 45% pěstounů dostane více pomoci a ekonomické podpory než je dohodnutá celostátní částka
- 1 z 5 dětí, je umístěno ve vlastní rodině (péče příbuzných: tety, prarodiče a podobně), zvýšení v souladu s politickým cílem
  - Není to už „zapomenutá skupina“, ale stále dostává méně péče
- Změny: 2440 dětí se přesunulo z jednoho systému péče do druhého
  - Pokud dojde k selhání: najde se nová pěstounská rodina kam dítě přechází po krátkém pobytu v ústavu
- V našem regionu: jsou přítomni „mobilní sociální pracovníci“ aby se zabránilo selhání

## Některé poznámky týkající se péče o děti v Norsku

- **Mé komentáře:** – jsem zde jako profesionální pracovník v péči o děti, nikoli jménem Odboru pro děti, mládež a rodiny (i když zde v současné době pracuji).
- Dobrá čísla, dobré úmysly-> ale ne perfektní
- Napětí mezi místní a státní úrovní
- Napětí uvnitř naší státní organizace (centrální - okresní)
- Pokračující jednání o uzavření ústavů pro mládež
- Celková diskuze: Jak používat zdroje- nejlepší způsob? - Co je správná rovnováha, pokud jde o práci v terénu (vs. byrokracie)..
- Důraz na větší efektivitu– častější umístění do pěstounské péče
- **ALE:** nejdůležitější shoda: pokud dítě musí opustit vlastní/biologickou rodinu: pěstounská péče je nejlepší forma náhradní péče
- Na základě výzkumů a zkušeností



# Výzkumné skupiny a osoby

- [www.nova.no](http://www.nova.no)
- [www.fafo.no](http://www.fafo.no)
- [www.uni.no](http://www.uni.no)
- [www.atferdssenteret.no](http://www.atferdssenteret.no)
- Důležitá jména (vedle ostatních):
  - Toril Havik
  - Elisabeth Backe Hansen
  - Vigdis Bunkholdt
  - Erik Larsen
  - Olaug Skjær Ulvik
  - Tore Andreassen
  - Terje Ogden

## Další komentáře– pokračování II.

### O nutnosti pěstounské péče jako číslo jedna - náhradní péče:

- Tradice a postoj
- Dlouhodobý cíl
- Otázkou by nemělo být **jestli** pěstounskou péčí, ale **jak** to zvládnout

### Hlavní výzva/ úkol:

- Nedostatek pěstounů pro dospívající děti a mládež
- Jak zajistit dostatečný systém, který by nám pomohl k úspěchu
- Co navíc, je třeba zahrnout adolescenty s emociálními a výchovnými poruchami do rodinné péče

## Další komentáře – pokračování III

- Proč máme čísla, která vykazují vysokou míru umístění dětí do pěstounské péče
  - Vysoká priorita u politiků
  - Celostátní realizace
  - Rovné příležitosti- ne fragmentované
- Systém pěstounské péče se velmi zlepšil (nábor, školení, sledování)
- Více členěný systém pěstounské péče – některé jsou specializovány v souladu s cílovou skupinou

# Pěstounská péče v Norsku- část 1.

- Pěstounský domov (rozumí se- pěstounská rodina)
  - je soukromý domov / rodina, která pečuje o jednoho nebo několik dětí v pěstounské péči
  - Pěstouni nemusí být manželé, mohou být svobodní, ale i pár stejného pohlaví
  - Obdrží určitou částku peněz , celostátní dohoda
    - Příspěvek: asi 15 - 20% průměrného příjmu v Norsku
    - Náklady: závisí na věku (částka podobná příspěvku)
    - Je považováno za pozitivní věc- přijímá se ze všech částí Norska
  - Umístění je jen dočasné (ze zákona), většina dětí má kontakt s vlastní (biologickou) rodinou

# Jak vypadá náš systém pěstounské péče?

- V Norsku: 2 úrovně (státní a místní).
- Různé druhy pěstounské péče:
- **Běžné umístění do pěstounské péče** (90 %, dlouhodobé).
  - Orgány na státní úrovni pěstouny přijmou a vyškolí, a pak je předají místnímu orgánu
  - Orgány v místě pokračují v procesu a jsou zodpovědné za vyplácení příspěvku
- **Nadstandartní zdroje** (45 % z těchto) – větší množství problémů (místní zodpovědnost, ale náhrada se dostává od státu - tedy určitá částka)
- **Specializovaná pěstounská péče** ( tzv. „rodinné domy“, krátkodobá péče- 10 %)
  - Pro mládež, která je obtížněji umístitelná
  - V nouzové situaci – krátkodobě
  - **Státní úroveň**; výplata jako v práci, práva na penzi, standartní smlouvy, kolegové, vzdělávání, metody

# PRIDE- systém tréninků a náboru pro pěstouny

- PRIDE program – obecně používaný celým systémem
- **Odbor pro děti, mládež a rodiny** (Bufetat) je právoplatným vlastníkem systému náboru a školení (původně byl vyvinut v USA).
- Vypracovává program, vytváří materiály, trénink školitelů
- Program, který předchází samotné službě: všichni musí projít programem PRIDE (náš cíl)
  - Více než 4 z 5 lidí na "podporu-home-bank" prošli tímto programem
  - 80% uvádí, že PRIDE program velmi ovlivnil jejich rozhodnutí stát pěstouny
  - Po absolvování kurzu - účastníci mají cenné kontakty a možnost vzájemně si pomáhat
  - Program v průběhu samotné služby: speciální a aktuální témata
- Specializovaná pěstounská péče: možnost školení navíc

## Péče o děti – kdo dělá co? - pouze na žádost

- **Ministerstvo pro otázky dětí a rovnoprávnosti**  
má celkovou odpovědnost za péči o děti na centrální vládní úrovni
- **Norské ředitelství pro děti, mládež a rodiny**  
podporuje místní úřady, řídí instituce, služby pro pěstounské rodiny a rodinné aktivity
- **Guvernér kraje**  
dohlíží na péči o děti, zajišťuje úkoly stanovené v zákoně o péči o dítě a jejich dodržení, dohlíží na instituce a působí jako odvolací orgán
- **Obecní úřad**  
městské služby obdrží zprávy o znepokojení nad situací dětí, vyšetří a přijmou opatření v souladu se zákonem péče o dítě.

# Nábor – odpovědnost Odboru/ Oddělení (Bufetat) – pouze na žádost

## Odbor pro děti, mládež a rodiny (Bufetat) – služby pěstounské péče:

- Denní pracovní nábor
- Informace, reklama, články / rozhovory
- Místní kampaně - pomoc od pěstounů

## Ředitelství (Bufdir):

- Média-kontakt
- Dohled na nábor
- Dohlížení na strategie
- Vytváří informační materiály
- Národní kampaň – na posílení místní činnosti
- Webové stránky [www.fosterhjem.no](http://www.fosterhjem.no) – veřejné informace o pěstounské péči





## Název abstraktu :

# Mládež v rodinách: systém práce s mládeží v pěstounské péči.

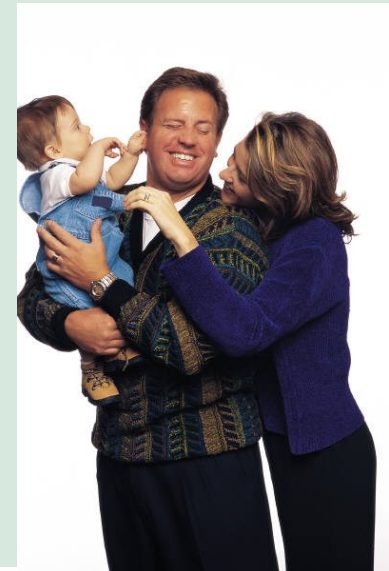
**Autorka: Else Gerd Dugstad**

# Mládež a hostitelské rodiny v norském Bergenu

- Podtitul 1: Jak podpořit účast pečovatele, a to nejen v rámci podpory dítěte v pěstounské péči, ale i v rámci agentury jako celku? A jak podpořit mladé lidi a jejich vlastní rodiče, aby se zúčastnili, zatímco jejich dospívající děti zůstávají v pěstounské péči?
- **Stručné shrnutí:** Agentura zahrnuje skupinu odborníků a asi 60 pěstounských a hostitelských rodin, kde více než 80 mladých lidí zůstává v péči na krátkou nebo dlouhou dobu. Agentura navazuje na dlouholetou tradici spolupráce na všech úrovních. To znamená, že pěstouni, mladí lidé, jejich přirozené rodiny a další klíčové osoby jsou zahrnuty do úsilí o dosažení společných cílů. Máme silnou víru v poskytování co nejpřirozenějšího prostředí, pro co nejvíce našich mladých lidí během jejich pobytu v pěstounské péči.

# Mladí lidé v pěstounské rodině – program pěstounská péče pro teenagery

- **Jednotka: Rodiny (pečovatelé) + administrativa + systém + nápady**
- **Kdo:**
  - mladí rodiče jako pečovatelé (mladiství zůstávají v rodině)
  - hostitelské rodiny jako pečovatelé (dalším krokem k vlastnímu bydlení)
  - profesionálové (především sociální pracovníci, s pomocí psychologů)
  - 80 mladých lidí (cílová skupina: mládež v tísní, která potřebuje speciální program vzhledem k přítomnosti několika problémů)
  - přirozené rodiny (biologické)
  - Spolupráce se sociálními službami, školami, psychiatrickými službami, jiné
  - Hlavní úkoly:
  - Pomoci mládeži dosáhnout smysluplný život
  - Další druhy potřebné péče
  - Příprava pro život - posílení sebevědomí
  - Změny ve vývoji (časté změny chování)



## Přístup a základní myšlenky:

- všichni potřebují nějaké zkušenosti s rodinným životem, pobyt v ústavním zařízení často znamená "paralelní" život
- boří bariéry - otevírá prostor pro účast
- práce s „pochopením“ skrze účast
- zaměření na pěstouny (status, kolegové)
- celek je větší než součet částí (výhody spolupráce)



# Více nápadů: příprava a organizace

- Vybudovat kontinuitu a důvěru v náborový / tréninkový proces (PRIDE)
- Využít zkušeností od stávajících pečovatелů, jejich dětí, dětí v pěstounské péči, biologických rodičů - v přípravě nováčků
- Vyjasněte úkoly, práva a odpovědnost- v rané fázi procesu umístění
- Pracujte se skupinami na všech úrovních
- Jednotka - pečovatelé jsou součástí určitého a rozpoznatelného systému
- Odborná pomoc je založena na základě potřeb rodin
- Svépomoc - využití zdrojů uvnitř jednotky (stálá kontrola)
- Pěstouni = kolegové
- Snažte se být "učící se organizace"

# Základní podmínky pro práci a její udržení

- **Jak se zaměřit na to, co rodina může zvládnout- nejen potřeby mladých**
- **Věříme v přípravu mládeže před přechodem do rodiny**
- **Věříme ve využití mládeže s vlastní osobní zkušeností**
- **Věříme, že biologičtí rodiče mohou přispět, je-li jim dána příležitost**
- **Věříme ve využívání zdrojů "v rámci" zařízení (například v oblasti vzdělávání)**
- **Věříme ve význam shody**
- **Nemyslíme si, že přechod z jedné rodiny do druhé, musí být zákonitě tragická událost**
- **Věříme, že může být několik mladých lidí ve stejné rodině**
- **Jsme přesvědčeni, že všechny mezinárodní kontakty jsou dobré pro sdílení zkušeností**

# Jak organizujeme práci?

- **Velmi stručně:**
- **Pomocná pravidla a nástroje**
- **Smlouvy s pečovateli - platy a důchody**
- **7 - 8 rodin na 1 poradce je maximum**
- **Zabezpečení kvality skrze tyto požadavky: individuální plány pro mládež, vedení dokumentace, přehodnocování apod.**
- **Skupiny a semináře na všech úrovních:**
- **Pečovatelé (5 - 6 párů) a poradce**
- **Skupina mladých lidí - semináře**
- **Skupina biologických rodin- semináře**
  - **Informační skupiny pro mládež přicházející do systému**

# Metody a oblasti

- **Metody: mnoho směrů (např. eklektické), založeny na znalostech, výzkumu, teoriích a zkušenostech. V posledních letech:**
  - **ART (aggression replacement training)- kognitivně- behaviorální směr**
  - **“Poskytnutí bezpečného zázemí ” – Gillian Schofield**
  - **“Co funguje v terapii ” – program zaměřený na zpětnou vazbu výsledků – Ph. D. Scott D. Miller and Barry Duncan**
  - **PRIDE – získávání a odborné vzdělávání pěstounů**

## Oblasti:

- **Jednotlivci a někdy i jejich rodiny**
- **Skupinové poradenství (pečovatelé)**
- **Workshopy a semináře**
- **Neformální setkání**





# Historie a pozadí

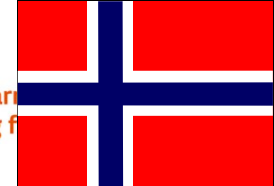
- Bylo potřeba zvláštního přístupu a nastavení – jinak by většina teenagerů musela být umístěna do ústavní péče
- Inspirace od ostatních (Švédsko a Velká Británie)
- Podpora vlády
- Předchozí zkušenosti:
  - „předsudky“
  - Izolace
  - Obavy ze selhání
  - Nejistota
  - Nedostatek znalostí
  - Nedostatečné zapojení teenagerů
  - Děti, které vyrostly v ústavní péči – „zapomenutá skupina“
  - Biologické rodiny: nebyly respektovány ani tolerovány



## **Nakonec: 3 snímky od 3 různých účastníků**

- **Teenager, který se nedávno odstěhoval**
- **Pěstounka**
- **Biologická matka**

## Jsou to maličkosti– jako když někoho překvapíte a potěšíte dobrým jídlem – to je sociální práce!



### Ken (19) vypráví o své sociální pracovníci (Program pěstounské péče pro teenagery):

Brzo se stěhuji do vlastního bytu. Do teď jsem žil v pěstounské rodině, kde jsem měl velkou podporu. Snažil jsem se být samostatný, ale byl jsem často osamělý. Některé dny byly horší než jiné, seděl jsem ve svém křesle, strach rostl, vše bylo stále tmavější a tmavější, samota se do mě vkrádala....

... Sociální pracovníce o tomto chlapci přemýšlela a rozhodla se za chlapcem stavit bez ohlášení s balíčkem dobrého jídla, aby chlapce mile překvapila..



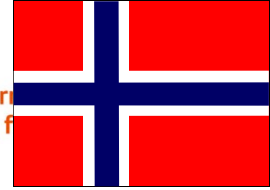
Zvonek u dveří zvoní. Kdo to může být? Otevřu dveře a tam stojí sociální pracovníce s taškou plnou jídla a ptá se: „Dáš si se mnou?“ To je přesně co jsem potřeboval. Chlapec povídá a povídá a je mu hned lépe.

Ona přišla jen kvůli mně a pro mě, to mě potěšilo, hned se mi spalo lépe.

**Všechno se zdá trochu jasnější, když máte někoho s kým můžete sdílet. Spontánní setkání může být cennější než plánované setkání.**



# ” Cítit smysl - to je to, co má cenu ”



## • Pohled Anny, pěstounka s 10. letou zkušeností:



• Jsou to maličkosti, které mě inspirují pokračovat. Jako například obětí od jednoho z dětí. Mnoho dětí si drží odstup. My jako dospělí bychom měli chápat tento odstup a vědět, že to není osobní (potřeba prostoru). Toto je součástí pocitů dospívajícího.

• Dalším příkladem je komentář od nevlastního syna. „Sem patřím. Chystám se tu zůstat- nechci se stěhovat.“

Toto je komentář chlapce, jehož matka trpí závislostí a v dané době hrozí nebezpečí předávkování.. Chlapec našel bezpečí v náhradní rodině. Jen skutečnost, že děti přijdou ze školy každý den, nás inspiruje k pokračování.

• Další příkladem je chlapec, který krátkodobě žil v pěstounské rodině, ale později se přestěhoval zpět ke svému otci. Chlapec říká: "Pokaždé, když jedu na dovolenou se svým otcem musím zavolat pěstounské rodině, protože oni jsou důvodem proč jsem dnes zpět na nohou. "

• Jen skutečnost, že děti přijdou ze školy každý den, nás inspiruje k pokračování.

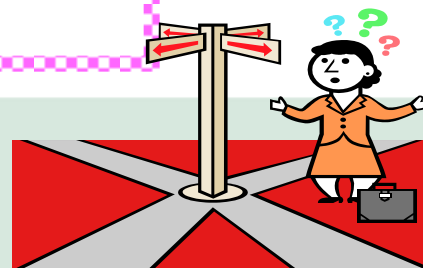
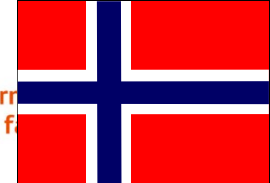
• Je důležité mít schopnost vidět a ocenit maličkosti.

• Chce to mít přehled, aby jste pochopili, že odmítnutí není vždy jen o pečovateli.

# Dnes pomohu já tobě a zítra ty pomůžeš mně.



Barn  
og f



## BEATHE, pohled biologické matky:

- Mé dceři bylo 14 let když byla umístěna do pěstounské péče. Doma tou dobou bylo příliš problémů. Cítila jsem se vyčerpaná s pocitem, že jsem jako matka selhala. Způsob jak jsem se s věcmi vyrovnávala bylo, že jsem radši opustila život dcery. Nechtěla jsem se vůbec zúčastnit schůzek a ani dceru vidět.
- Byly tu dvě věci, které to změnilo.
- Jednou z věcí bylo, že program Služby pro děti, jež má dcera navštěvovala, mě zahrnul do celého procesu. Podpořili mě v tom, že jsem v životě mé dcery důležitou osobou a nikdy nezanevřeli.
- A další věcí byl přístup pěstounky-matky ke mně, kterého jsem si všimla. Cítila jsem se uvolněně. A pak mi řekla, “Jsme jen lidé. Dnes mohu pomoci já tobě a zítra ty pomůžeš mně.”

Zaklepala jsem a pustili me dovnitř.



- **Nikdy nezapomínej na své rodiče.**
- **Pěstounka mi ukázala, že máme víc společného, než se zdá!**

